

Отже, формуючи національну біоетичну доктрину, нам не слід нехтувати тим неоціненим досвідом, який набуло людство. Означене їй викликає потребу удосконалення Закону України «Про свободу совісті й релігійні організації»⁹. Необхідним є переосмислення і розробка існуючих законопроектів про волонтерську діяльність та душпастирську опіку з позиції ширшого розуміння права пацієнта на релігійну опіку, а саме – з позиції принципу толерантності та над-конфесійності біоетичних принципів. Пацієнтам слід гарантувати не лише душпастирську опіку, але й світську духовну підтримку в особі психолога чи медика.

Нам слід випереджувати і європейську біоетичну доктрину з її вузько клерикальним правом на релігійну опіку¹⁰, переоцінка вихідних постулатів якої відбувається і в європейській правовій літературі¹¹.

Підсумовуючи наведене вище, при роботі над законопроектами у сфері захисту прав пацієнтів та гарантування європейського каталогу прав виходить з розширеного поняття права пацієнта на духовну підтримку.

¹ Філософія прав людини / За ред. Ш. Госепата та Г. Ломанна; Пер. з нім О. Юдіна та Л. Доронічевої. – К.: Ніка-Центр, 2008. – С. 9

² Баддою А. Этика: Очерк о сознании зла. – СПб.: Machina, 2003. – С. 22-33

³ Малахов В. Право бути собою. – К.: Дух і Літера, – 2008. – С. 121.

⁴ Конституція України // Електронний ресурс: www.rada.gov.ua

⁵ Лубська М. В. Релігієзнавчо-правовий аналіз змісту та реалізації принципу свободи совісті й віросповідання в Україні: Дис... канд. філос. наук: 09.00.11 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2002. – 233 арк. – Бібліогр.: арк. 199-233.

⁶ Хамітов Н. Л. Гармаш. С. Крилова. Історія філософії. Проблема людини та її меж: Навчальний посібник / За ред. Н. Хамітова. (2-е вид. перероб. та доп.) – К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2006. – С. 232.

⁷ Декларація принципів толерантності, схвалена Генеральною конференцією ЮНЕСКО на 28-й сесії в Парижі 16 листопада 1995 р. // Електронний ресурс: www.unesco.int

⁸ Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» // Електронний ресурс: www.rada.gov.ua

⁹ European Health Care Reforms: Citizens and Patients Rights. – WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, 1996

¹⁰ Michalska-Badziak R. Prawa pacjenta i ich ochrona w świetle ustawy – Karta praw pacjenta // Prawo. Administracja. Obywatelstwo. – Białystok, 1997; Ponczek D. Prawa pacjenta w Polsce. – Łódź, 2000.

¹¹ Там само.

Резюме

Стаття присвячена проблемам формування національної доктрини права біоетики на засадах принципу толерантності. Зокрема, правовим аспектам розширення права пацієнта релігійну опіку до права пацієнта на духовну опіку.

Ключові слова: право біоетики, права пацієнтів, право на духовну підтримку, право на релігійну опіку, принцип толерантності.

Резюме

В статье разкрываются проблемы формирования национальной биоэтической доктрины на основе принципа толерантности. Также, правовые аспекты расширения права пациента на религиозную опеку до права на духовную опеку.

Ключевые слова: право биоэтики, права пациента, право на духовную поддержку, право на религиозную опеку, принцип толерантности.

Summary

This article consists the legal aspects of Ukrainian doctrine of the Law of Bioethics in accordance with the legal principle of tolerance. Also, article concerns the aspects of the patients rights to religious support and spiritual support.

Key words: Law of Bioethics, patients rights, right to spiritual support, right to religious support, principle of tolerance

Отримано 17.05.2010

I. В. МИРОНЕНКО

Ігор Віталійович Мироненко, кандидат юридичних наук, доцент Юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ОБТЯЖЕНЬ МАЙНА

На сьогодні в літературі та законодавстві, коли мова йде про здійснення суб'єктивних речових прав, достатньо часто використовуються поняття «обтяження». Відповідно, виникає питання, який зміст слід вкла-

дати в дане поняття і як воно співвідносяться з поняттям обмеження суб'єктивних речових прав, оскільки єдина точка зору серед науковців з даного питання відсутня. Актуальності даному питання додає прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» та інших законодавчих актів України» від 11.02.2010 року, яким було встановлено законодавче визначення поняття обтяжень нерухомого майна.

Питання щодо поняття обтяжень майна та його співвідношення з іншими правовими категоріями досліджувалось в роботах Є. О. Мічуріна, Н. В. Безсмертної, В. А. Мікрюкова, В. П. Камишанського, О. О. Михайлenco та інших, проте вважаємо за необхідне ще раз звернутись до розгляду даного питання.

Згідно положень ст. 2 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» в чинній редакції, обтяження (стосовно нерухомого майна) – заборона розпоряджатися та/або користуватися нерухомим майном, яка встановлена або законом, або актами уповноважених на це органів державної влади, їх посадових осіб або яка виникає на підставі договорів. Відзначаючи позитивні моменти, пов'язані з встановленням такого законодавчого визначення, слід відзначити його неузгодженість з легальним визначенням поняття «обтяження», що міститься в статті 3 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» від 18.11.2003 року, який визначає правовий режим регулювання обтяжень рухомого майна: обтяженням є право обтяжувача на рухоме майно боржника або обмеження права боржника чи обтяжувача на рухоме майно, що виникає на підставі закону, договору, рішення суду або з інших дій фізичних і юридичних осіб, з якими закон пов'язує виникнення прав і обов'язків щодо рухомого майна. Як і у визначенні «обмеження нерухомого майна», що раніше містилось в статті 2 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» в редакції від 01.07.2004 року, ми спостерігаємо змішування понять «обмеження» та «обтяження».

Вказане змушує нас дослідити правову природу обтяжень майна та встановити їх ознаки, що дасть змогу сформулювати їх вичерпне визначення.

У цілому ми можемо говорити про те, вільному здійсненню суб'єктивного речового права може перешкоджати достатньо широке коло обставин, різних за своєю правовою природою, починаючи від положень загальних принципів права та нормативних приписів і закінчуючи правами інших осіб на майно речового чи зобов'язального характеру, або ж накладеними заборонами (арештами) щодо відчуження чи користування цим майном. На нашу думку, усі ці обставини ми можемо позначити загальним поняттям «обмеження суб'єктивного речового права» чи, можливо точніше, «обмеження щодо здійснення суб'єктивного речового права». Оскільки мова йде про межі правомірної поведінки носія суб'єктивного речового права, то ми не проводимо розмежування між поняттями «межі права» та «межі здійснення права».

Водночас всю сукупність таких обмежень за сферою дії, підставами встановлення та деякими іншими критеріями ми можемо розділити на два основні різновиди, що мають, відповідно, нормативний та індивідуальний характер.

Перші, які нами пропонується позначати як «нормативні обмеження», являють собою закріплені в нормативних актах межі свободи носія речового права, що зважують здійснення його повноважень. У силу цього вони мають загальний характер і не стосуються конкретних об'єктів права власності, не відображають інтереси окремих осіб і не надають їм права щодо чужого майна. Вони «автоматично» поширяють свою дію на відповідні речові права з моменту виникнення цих прав. Також не викликає сумніву те, що немає жодної потреби вносити до спеціальних реєстрів законодавчо встановлені обмеження, які по-суті визначають правовий режим певного майна (зокрема, загальні вимоги щодо здійснення цивільних прав, обмеження щодо використання земельних ділянок за цільовим призначенням, закріплені в законодавстві права інших співвласників та ін.).

Водночас ми не можемо звести всі існуючі обмеження речових прав (обмеження щодо здійснення речових прав) до нормативних, оскільки існує достатньо різнорідна група інших обмежень, які є не менш чисельними і історично виникли навіть раніше¹. Ці обмеження щодо здійснення суб'єктивних речових прав мають індивідуальний характер дії, встановлюються на підставі правочинів або індивідуальних правових актів і, що суттєво, підлягають спеціальній реєстрації. Такі обмеження стосуються конкретних, індивідуально визначених об'єктів (прав щодо них) або суб'єктів. Мета їх державної реєстрації – забезпечення стійкості господарського обігу, захисту прав кредиторів, а також належного виконання зобов'язань. Саме для цього, як видається, запроваджено Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (згідно Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»), Державний реєстр іпотек (згідно Закону України «Про іпотеку» від 01.07.2004 року) та Державний реєстр обтяжень рухомого майна (згідно Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень»). Не випадково в літературі зазначається, що в сфері земельних відносин державній реєстрації підлягають лише спеціальні обмеження, тобто такі, що стосуються конкретної земельної ділянки, на відміну від загальних обмежень, що встановлені для всіх земель, та особливих обмежень, що стосуються певної групи земель²; відповідно, рядом науковців наголошується на необхідності вирізняти серед обмежень права власності на землю окремою категорією обтяження земельних ділянок³.

Проте ми не завжди зустрічаємо розуміння необхідності проведення вказаного розмежування, часто ми можемо спостерігати змішування цих явищ. Так, висловлюються думки, що поняття «обмеження» та «обтяження» є синонімами і розрізняються лише лексично⁴. Іноді пропонується вважати, що коли мова йде про права, то вони обмежуються, а коли про майно – воно обтяжується⁵. Все ж більш пошироено на сьогодні є

точка зору, згідно якої пропонується розмежовувати поняття «обтяження» та «обмеження» в сфері відносин власності⁶, оскільки під обтяженнями розуміється певну різновидність обмежень щодо здійснення суб'єктивних прав, при якій обмежуються права конкретних суб'єктів⁷. Зокрема наголошується на необхідності розмежування обмежень та обтяжень у сфері відносин власності, оскільки їх соціальна та юридична природа не є тотожною. Зазначається, що обмеження зважують зміст суб'єктивного права власності, не приводячи до встановлення нового права. При цьому вони можуть встановлюватись виключно щодо існуючого суб'єктивного права на певний об'єкт і стосуються як основного права (тобто права власності), так і інших речових прав на цей об'єкт, відмінні від права власності. Обтяженнями ж виступають додатково встановлені права на певний об'єкт, відмінні від права власності як основного (первинного) речового права. При цьому такі додаткові права, встановлені щодо об'єкту на додаток до основного речового права, обтяжують і сам об'єкт, і основне речове право на цей об'єкт⁸.

Як бачимо, обтяження майна, на відміну від законодавчо встановлених (нормативних) обмежень суб'єктивного речового права, мають «подвійну» дію: обтяжуючи річ, вони одночасно обмежують право на неї. При цьому більшості обтяжень майна притаманне «право слідування», тобто вони зберігаються при переході права власності на майно до іншої особи⁹. Насамперед, це стосується приватних обтяжень, якими виступають речові права на чуже майно та зобов'язальні права. Щодо речових прав – притаманність їм права слідування загальновизнане в літературі¹⁰, що стосується зобов'язальних прав – в ряді випадків їх слідування за майном прямо передбачено законодавством (право оренди земельної ділянки – стаття 32 Закону України «Про оренду землі», право іпотеки – стаття 23 Закону України «Про іпотеку» та ін.). Стаття 9 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» містить загальне правило, згідно якого зареєстроване обтяження зберігає силу для нового власника, якщо інше не передбачено законом. Що стосується публічних обтяжень, то притаманність їм права слідування залежить від виду того чи іншого обтяження, оскільки одні з них «прив'язані» саме до особи носія права (податкова застава, накладення арешту на все майно певної особи), в той час як інші встановлюються щодо індивідуально визначеного майна (як приклад – накладення судом арешту на конкретне майно, що є предметом спору).

Варто звернути увагу на ще один момент, пов'язаний з тим, як співвідносяться між собою різні нормативні обмеження речових прав та обтяження майна. Перші в цілому зважують свободу носія права щодо здійснення його правомочностей, при цьому не існує конкуренції між такими обмеженнями. На відміну від цього, між обтяженнями майна існує певна конкуренція. В літературі прийнято вважати, що речові права як права абсолютні мають перевагу перед зобов'язальними правами, а якщо ж на одну річ встановлено декілька речових прав, то перевага визначається хронологічним порядком встановлення цих прав («право переваги» або «право старшинства»)¹¹. У законодавстві конкуренція між обтяженнями представлена як пріоритет одних обтяжень над іншими. Законом України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» передбачено пріоритет обтяження, який визначається на підставі моменту реєстрації (стаття 14 Закону), пріоритет обтяження рухомих речей, які є предметом купівлі-продажу в кредит (ст. 15 Закону) та ін. Стаття 20 вказаного закону врегульовано відносини, пов'язані з відступленням пріоритету. Стаття 588 Цивільного кодексу України, стаття 18 Закону України «Про заставу» регулюються відносини, пов'язані з пріоритетністю вимог, що випливають з застави майна, а стаття 13 Закону України «Про іпотеку» – вимог, що випливають з іпотеки.

Таким чином, ми можемо вживати терміни «обтяження» та «обмеження» як синоніми лише в тому разі, коли ведемо мову про обставини, відмінні від нормативних обмежень щодо здійснення суб'єктивних речових прав.

Що слід відносити до обтяжень майна? Загальновизнаною можна вважати висловлювану в літературі думку про те, що в якості обмежень права власності як найбільш повного права на річ і, відповідно, в якості обтяжень майна, виступають права на чужу річ, відмінні від права власності¹². Водночас висловлюються думки щодо більш розширеного складу обтяжень майна: ряд науковців розглядає обтяження як привнесене ззовні право третіх осіб, що перешкоджає власнику речі вільно в повному об'ємі реалізовувати свої правомочності. Відповідно, обтяженнями майна виступають також і зобов'язальні права¹³.

Проте і цими правами, які нами розглядаються як приватні обтяження, не вичерpuється перелік обтяжень майна, оскільки до них також відносять засоби забезпечення виконання судових рішень, засоби забезпечення виконання зобов'язань (накладення заборони на відчуження майна) та ін¹⁴. Таким чином, існує ще одна група обтяжень, що водночас носять індивідуальний та публічний характер. Мова йде про обтяження, які виникають на підставі індивідуально-правових актів компетентних органів, прийнятих по конкретних справах. Законом України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» публічними визнано обтяження рухомого майна, які виникають відповідно до закону або рішення суду. Такі публічні обтяження можуть встановлюватись як щодо рухомого, так і нерухомого майна, що ми широко можемо спостерігати на практиці. Виникають вони відповідно до закону, проте безпосередньо підставою їх вставлення є прийняття компетентним органом індивідуально-правового акту, яким може бути і судове рішення. Їх види вказано в статті 37 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень».

Даний різновид обтяжень має певні спільні риси з нормативними обмеженнями речових прав, оскільки і ті, і інші виникають в публічному порядку, незалежно від волі осіб, права яких обмежуються. Проте публічні обтяження, на відміну від речових прав на чужу річ та зобов'язальних прав, безпосередньо не виражают приватно-правові інтереси певних суб'єктів і не надають їм прав щодо майна, яке обтяжується.

Спільними ж рисами приватних та публічних обтяжень виступає їх індивідуальний характер, те, що вони виникають чи встановлюються щодо конкретно-визначеного майна, обмежуючи здійснення суб'єктивних речових прав на нього.

Таким чином, узагальнюючи викладене можна зазначити, що під обтяженнями майна слід розуміти обставини, що носять індивідуальний (ненормативний) характер та зважують визначені законодавством межі свободи (повноваження) носія суб'єктивного речового права. Індивідуальний характер обтяжень майна полягає у тому, що вони виникають чи встановлюються щодо окремо визначених об'єктів на підставі правочинів або індивідуально-правових актів. Такі обтяження характеризуються тим, що обтяжуючи певний об'єкт вони водночас обмежують здійснення прав на нього. Також необхідно відзначити існування конкуренції (приоритету) між обтяженнями майна та необхідність їх спеціальної (державної) реєстрації. До обтяжень майна відносяться речові права на чужу річ і зобов'язальні права як приватні обтяження, та публічні обтяження, такі як податкова застава, заборона відчуження, арешт тощо.

¹ Качановский Ю. В. Римское право в XX веке / Ю. В. Качановский // Право и политика. – 2001. – № 4. – С. 6-7.

² Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / [Л. О. Бондар, А. П. Гетьман, В. Г. Гончаренко та ін.]; за заг. ред. В. В. Медведчука. – К.: Юрінком Интер, 2004. – 656 с. – С. 279.

³ Севрюкова I. F. Види обмежень речових прав і володіння в системі українського цивільного законодавства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.03 / I. F. Севрюкова. – К., 1998. – 19 с. – С. 16; Земельне право України: підручник / [М. В. Шульга (кер. кол. авт.), Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.]; за ред. М. В. Шульги. – К.: Юрінком Интер, 2004. – 368 с. – С. 131; Бусуйок Д. В. Обмеження прав на землю за законодавством України: Монографія / Діана Вікторівна Бусуйок. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 144 с. – С. 36.

⁴ Мічурін Є. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб (теоретико-правовий аспект): Монографія / Є. О. Мічурін – Х.: Юрсвіт, НДІ Приватного права та підприємництва АПрН України, 2008. – 482 с. – С. 139.

⁵ Мічурін Є. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб (теоретико-правовий аспект): Монографія / Є. О. Мічурін – Х.: Юрсвіт, НДІ Приватного права та підприємництва АПрН України, 2008. – 482 с. – С. 143; Сидоренко А. Ю. Актуальные проблемы правового регулирования ограничений (обременений) в земельном праве / А. Ю. Сидоренко // Юрист. – № 11. – 2000. – С. 28.

⁶ Аккуратов И. Ю. К вопросу об ограничениях и обременениях права собственности / И. Ю. Аккуратов, Н. М. Коршунов, А. А. Хорев // Государство и право. – № 10. – 2000. – С. 68-72; Камышанский В. П. Пределы и ограничения права собственности: монография / Владимир Павлович Камышанский. – Волгоград: Волгоград. акад. МВД России, 2000. – 224 с. – С. 79; Бусуйок Д. В. Правовое регулирование обмежень прав на землю в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / Д. В. Бусуйок. – К., 2005. – 20 с. – С. 4.

⁷ Земельне право України: підручник / [М. В. Шульга (кер. кол. авт.), Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.]; за ред. М. В. Шульги. – К.: Юрінком Интер, 2004. – 368 с. – С. 131.

⁸ Аккуратов И. Ю. К вопросу об ограничениях и обременениях права собственности / И. Ю. Аккуратов, Н. М. Коршунов, А. А. Хорев // Государство и право. – № 10. – 2000. – С. 69.

⁹ Микрюков В. А. Ограничения и обременения права собственности и иных гражданских прав: дис. ... канд. юр. наук: спец. 12.00.03 / В. А. Микрюков. – Пермь, 2004. – 214 с. – С. 57-72.

¹⁰ Скловский К. И. Собственность в гражданском праве: учеб.-практ. пособие / Константин Иллич Скловский. – 2-е изд. – М.: Дело, 2000. – 512 с. – С. 153.

¹¹ Скловский К. И. Собственность в гражданском праве: учеб.-практ. пособие / Константин Иллич Скловский. – 2-е изд. – М.: Дело, 2000. – 512 с. – С. 153; Ефимова Л. Г. О соотношении вещных и обязательственных прав / Л.Г. Ефимова // Государство и право. – 1998. – № 10. – С. 37.

¹² Севрюкова I. F. Види обмежень речових прав і володіння в системі українського цивільного законодавства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.03 / I. F. Севрюкова. – К., 1998. – 19 с. – С. 14; Гончаренко М. Б. Речеві права на нерухомість: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.03 / М. Б. Гончаренко. – Х., 1998. – 19 с. – С. 12.

¹³ Камышанский В. П. Пределы и ограничения права собственности: монография / Владимир Павлович Камышанский. – Волгоград: Волгоград. акад. МВД России, 2000. – 224 с. – С. 79; Сидоренко А. Ю. Актуальные проблемы правового регулирования ограничений (обременений) в земельном праве / А. Ю. Сидоренко // Юрист. – № 11. – 2000. – С. 28.

¹⁴ Бусуйок Д. В. Обмеження прав на землю за законодавством України: Монографія / Діана Вікторівна Бусуйок. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 144 с. – С. 34-36; Мічурін Є. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб (теоретико-правовий аспект): Монографія / Є. О. Мічурін – Х.: Юрсвіт, НДІ Приватного права та підприємництва АПрН України, 2008. – 482 с. – С. 142-143.

Резюме

У статті розглядаються питання щодо поняття та змісту обтяжень майна. Під обтяженнями майна пропонується розуміти обставини, що носять індивідуальний (ненормативний) характер та зважують визначені законодавством межі свободи (повноваження) носія суб'єктивного речового права. Індивідуальний характер обтяжень майна полягає в тому, що вони виникають чи встановлюються щодо окремо визначених об'єктів на підставі правочинів або індивідуально-правових актів. До обтяжень майна відносяться речові права на чужу річ і зобов'язальні права як приватні обтяження, а також публічні обтяження (податкова застава, судовий арешт та ін.).

Ключові слова: межі здійснення права, обмеження, обтяження.

Резюме

В статье рассматриваются вопросы о понятии и содержании отягощений имущества. Под отягощениями имущества рассматриваются обстоятельства, которые носят индивидуальный (ненормативный) характер и суживают определенные законодательством пределы свободы (полномочия) обладателя субъективного вещного права. К отягощенным имущества относятся вещные права на чужую вещь и обязательственные права как частные отягощения, а также публичные отягощения (налоговый залог, судебный арест и др.).

Ключевые слова: пределы осуществления права, ограничения, отягощения.

Summary

Questions are considered in this article concerning notion and maintenance of property burdens. Under the burdens of property are offered to understand the circumstances, that carry an individual (unnormative) nature and narrow the lines of freedom (authority) of transmitter of equitable thing right definite by legislation. Before the burdens of property the thing rights belong to the stranger thing and obligation rights as private burdens, but public burdens (tax mortgage, judicial arrest and other).

Key words: right realization lines, limitation, burden.

Отримано 27.07.2010

Я. В. СІМУТИНА

Яна Володимиривна Сімутіна, кандидат юридичних наук, доцент Київського університету права НАН України

ЄДНІСТЬ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Поєднання єдності та диференціації, або норм, що мають загальну сферу дії, і норм, дія яких обмежена певним колом осіб, є однією із специфічних рис трудового права, що істотно відрізняє його від інших галузей.

Розвиток законодавства про працю в сучасний період свідчить про наявність в ньому двох тенденцій. З одного боку – це усунення невідповідності диференціації правового регулювання окремих видів трудових і тісно пов'язаних з ними відносин, тобто розширення єдності правового регулювання. З іншого – це розширення сфери диференціації правового регулювання окремих видів трудових і тісно пов'язаних з ними відносин, що відбувається шляхом розширення кола відносин, що підлягають локальному регулюванню, і надання суб'єктам трудових правовідносин відповідних повноважень по встановленню умов праці.

Питання єдності і диференціації правового регулювання трудових відносин були предметом дослідження у роботах М. Й. Бару, В. Я. Бурака, Р. І. Кондратьєва, Р. З. Лівшиця, В. І. Прокопенка, О. І. Процевського, О. М. Ярошенка та інших.

За радянських часів диференціація визнавалася одним з основних способів правового регулювання оплати праці, у зв'язку з чим даному питанню приділялося досить багато уваги. У сучасній же навчальній та науковій літературі способи єдності та диференціації залишаються поза увагою вчених, які вивчають питання оплати праці, і тільки в окремих роботах приділяється увага питанню галузевої диференціації та її значенню на сучасному етапі.

Такий підхід до вивчення диференціації як одного з способів правового регулювання оплати праці є недостатнім, оскільки факторів диференціації заробітної плати досить багато і вони не залишаються незмінними протягом розвитку трудового законодавства. Так, з переходом нашої країни до ринкової економіки з'явився цілий ряд нових факторів диференціації заробітної плати, які також потребують аналізу й оцінки з боку вітчизняної правової науки. Зазнав істотних змін механізм реалізації факторів диференціації, що традиційно виділялися у правовій науці. Однак, проблема диференціації правового регулювання заробітної плати, не дивлячись на її актуальність, більше привертає увагу вчених економістів, ніж юристів і практично не розглядається в якості одного з самостійних способів правового регулювання оплати праці.

У зв'язку з викладеним, метою цієї публікації є теоретичне дослідження проблем співвідношення єдності та диференціації як специфічних способів правового регулювання заробітної плати та внесення на його основі відповідних пропозицій по удосконаленню трудового законодавства з питань оплати праці.

Основним фактором, який обумовлює єдність і диференціацію в трудовому праві, є самі трудові відносини, які дуже різноманітні за своїм складом. Єдність правового регулювання забезпечується єдиними підходами до регулювання трудових відносин, незалежно від їх виду і суб'єктного складу. Единому регулюванню підлягають відносини, що визначають мінімальний і загальний для всіх рівень трудових прав працівників. На думку Т. А. Коляди, під єдністю в трудовому праві слід розуміти утвердження рівності прав, засноване на всезагальності й загальнообов'язковості права. Воно може бути забезпечене за допомогою